

PÁLYÁZATI BESZÁMOLÓ

Nemzeti Kulturális Alap
Közgyűjtemények Kollégiuma – Állományvédelem, restaurálás

Dobó István Vármúzeum festmények restaurálása

Altéma kódszáma: 204111/309
Pályázati azonosító: 204111/04165

Az *Évszakok (nyár, tél)*, és *Korény József Paraszt pipával és Kalapos nő* című festmények restaurálása c. pályázatunk 25 %-os támogatást nyert, így a tervezett négy festményből csupán egyet, **Korény József: Kalapos nő** című festményét (1903, München olaj, vászon 55×46 cm) tudtuk restauráltatni. A festmény mellett a korban hozzá illő és hozzá tartozó díszkeret restaurálása is megvalósult a 250 000 Ft-os támogatásból. A restaurálási munkát – a pályázatban jelzettek szerint – Dicső Ágnes festőrestaurátor művész (Magyar Restaurátorok Egyesületének tagja - névjegyzékszám: F1-395, oklevél száma: 3212/1997.) és az általa a keret restaurálására felkért Kovács Éva végezték. Korábban már több festményünk restaurálását is rá bíztuk: Giovanni Paolo Cavagna: Máltai lovag 16. század második fele (olaj, vászon 125×96,5 cm); Kovács Mihály: A művész felségének portréja, 1872 (olaj, vászon 146,3×115,8 cm).

A megítélt összeget teljes egészében a festmény és kerete restaurálására fordítottuk.

A restaurálás 2020. szeptember 1. és 2020. december 30. között zajlott.

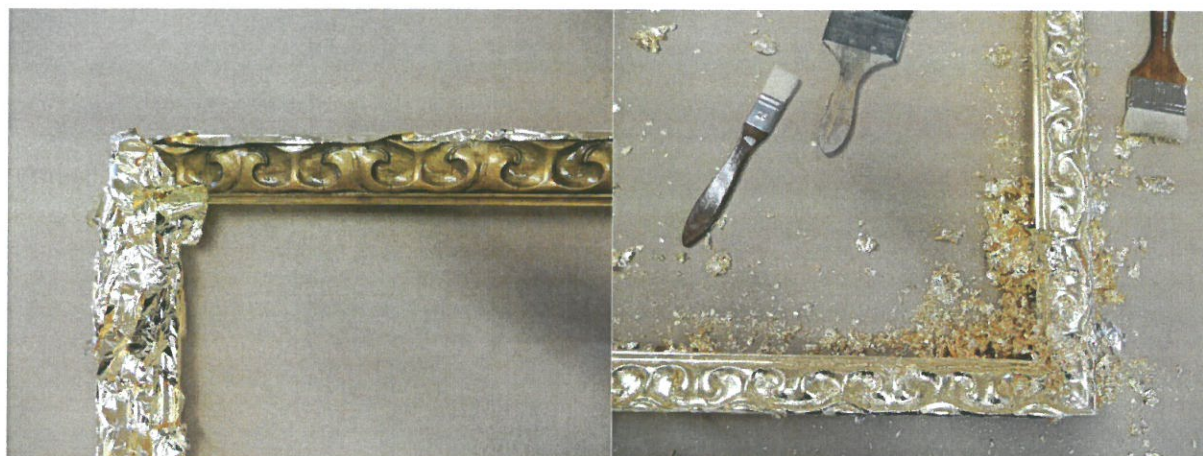
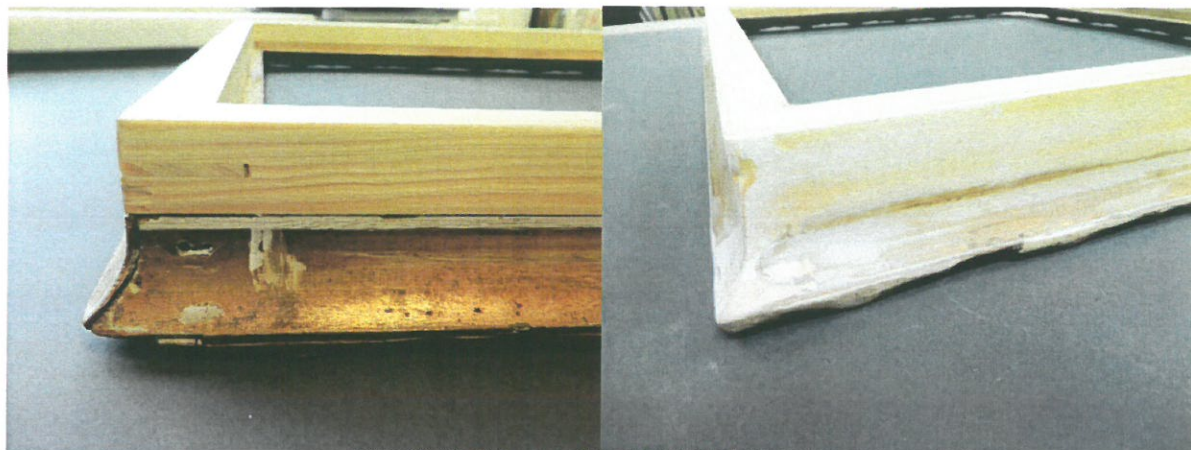
A festmény általában jó állapotban volt, valamikor korábban talán már egyszer tisztították (erről adatunk nincsen), de az ékelés nélküli vakkereten meghullámosodott és enyhén repedezett, karcolt felülete szükségessé tette restaurálását, valamint a meggyengült vakkeret eltávolítása után új vakkeretre való felfeszítését és esztétikai helyreállítását. A több helyen sérült, korban hozzá illő díszkeretének rendbetétele is szükséges volt ahhoz, hogy kiállítható állapotba kerüljön. A részletek a restaurálási dokumentációban olvashatóak.

Átvételi állapot, részlezfotókon

A keret átvételi állapota és a javítások, a szerkezet-megerősítés, aranyozás - részletfotókon

A festmény elkészülte után fotózásra került a KDS – Közgyűteményi Digitalizálási Stratégiája – országos program keretében. A korábban a MuseuMap-re felrakott régi fotót a vonatkozó rekordban hamarosan felváltja a restaurált állapotról készített új reprodukció.

<https://www.museumap.hu/record/-/record/display/manifestation/oai-aggregated-bib6850404/509315ec-d7ee-4f0e-bb78-0f1e133f2756/168/24/14/385/titleOrderCustom/asc>

A múzeum honlapján megjelenő Digitális gyűteményi adatbázisunkban (Opac3) is közzétettük műtrágleírással.

http://opac3.eger.monguz.hu/online-collection/-/results/page/d809b635-0cbe-414f-8cfd-3c73a6617d70/solr/1/24/tiled/authorOrder_ASC?p_auth=Y4HEi4he#displayResult

Kiállításban való bemutatása

A Dobó István Vármúzeum képzőművészeti gyűjteményének története 1950-ben, az 1872-ben létrejött Liceumi Múzeum képtári anyagának átvételével indult. Az európai minőségű festményeket tartalmazó kollekció legkvalitásosabb darabjainak restaurálása, rendbetétele után a vármúzeum első tárlataként 1958-ban nyílt meg az Egri Képtár az egykori kaszánya épület emeleti termeiben. A kiállításra került művek többségét restauráltatta múzeumunk, az elmúlt hatvan év alatt volt olyan, amelyet több alkalommal is, így közel 170 jelentős esetet számolhatunk. Múzeumunknak csak rövid ideig, az 1990-es évek elején volt szakképzett festőrestaurátor munkatársa. Előtte és azóta is csak külső megbízásokkal tudtuk és tudjuk az állomány állapotát javítani, az olykor több száz éves festményeket restauráltatni. Ezért is nagyon fontosak számunkra az ilyen jellegű források, mint amit az NKA támogatás biztosít. A gyűjteményi darabok restaurálásakor több esetben bebizonyosodott a művek kvalitása, így feltárulva a festmények rejtőzködő értékei, közönség elé kíváncsok. Az Egri Képtár többször került átrendezésre (1976, 1981, 1996). A kollekció bemutatásának újra és újra történő átgondolását nem csupán az installáció felújítása, az infrastruktúra modernizálása, hanem a restaurálások és természetesen az új gyarapodások (melyek gyakran igényeltek restaurátori beavatkozást) bemutatása is indokolta.

A gyűjtemény európai kollekciója mellett jelentős a 19. századi magyar anyag (kiemelten a helyi vonatkozásokban Kovács Mihály (1818–1982) életműve), de figyelmünk kiterjed a helyi barokk festők munkásságára is. Külön koncepció alapján a városban tevékenykedő művészek alkotásai is látóterünkbe kerültek a 19. század végéről és a 20. század első feléből. A 20. század elején sokan közülük elsősorban az egyházi megrendelések miatt jöttek városunkba, néhányan a trianoni határok meghúzása miatt telepedtek meg vagy maradtak itt – felpezsdítve a helyi művészeti életet. Emellett privát megrendelésekkel is ellátták őket a polgárosodó Eger lakói. Néhány festői életút: Balkay Pál (1785–1846), Mücke Ferenc (1819–1883), Kiss Alajos (Felnémet, 1857. június 9. – Eger, 1929. március 12.), Sajóssy Alajos (Gyöngyös, 1836. szeptember 11. – Eger, 1901. május 24.), Steinhauser Ágoston, Hernádi Handmann Adolf (Kassa, 1873 – Eger, 1944), Meilinger Dezső (1892–1960) vagy Korény József (188–1857) munkássága vár alaposabb feldolgozásra.

Ebből a szempontból most *Korény József* (Rimaszombat, Gömör és Kishont vm., 1881. jún. 28. – Eger, 1957. dec. 17.) munkássága kíváncsok feltárára. Korény középiskolai tanulmányait Rimaszombatban végezte 1901–1905 között. A budapesti Iparművészeti Iskola festészeti szakán és a müncheni képzőművészeti akadémián tanult, Németországban és Olaszországban volt állami ösztöndíjas. 1912-ben Ungvárról érkezett és telepedett le Egerben. A mezőkövesdi plébániatemplom, az egri angolkisasszonyok, irgalmas nővérek, szerviták, ferencesek (Pécs) templomainak belső díszítését festette, illetve restaurált (1918-ban Kőrösfői-Kriesch Aladár millenniumra festett Dobó festményét az egri megyeháza épületében). 1925-ben az egri jezsuita, 1927 körül a ferences templom mennyezetfreskóit, 1931-ben a nyírparasznyai, 1933-ban a fábiánházi görögkatolikus templom freskóit, ornamentális díszítéseit, a miskolci minorita templom boltozati ornamentikáját (1928) stb. festette. 1929-ben az Egri Műkedvelők Köre részére díszleteket festett. Az 1920-as évek elejétől

amatőr művészeti iskolát működtetett a városban. Tagja volt az 1927-ben megalakuló Egri Képzőművészeti Társaságnak, festményeit kiállította az országos és a helyi tárlatokon.

Gyűjteményünk 19–20. századi magyar, illetve helyi művészetet dokumentáló kollekciónak egyik bájos darabja Korény József kalapot viselő fiatal nőt ábrázoló festménye. Akár egy divattörténeti tanulmány illusztrációja is lehetne kendővel átkötött kalapjával, sonkajjú úti kabátkájával, arcából kifésült frizurájával, kezének karakteres gesztusával. A szignó szerint a portré Münchenben készült 1903-ban, mely jól reprezentálja azt a világot, ami a magyar alkotókat a bajor főváros akadémiájához kötötték a századfordulón.

Ezt a női portrét Korény akkor már Budapesten élő özvegyétől vásárolta meg múzeumunk 1972-ben.

A tervezett új kiállításról

A letétként kezelt Líceumi régi képtári anyagból és a múzeum új vásárlásaiból összeállított Egri Képtár 2016-ban bezárt. Ezt az országos jelentőségű képanyagot a jövőben azonban szeretnénk ismét a közönség elé tárni a múzeum új kiállító terében, a nagybányai művésztelep jeles alkotójáról, az egri születésű Ziffer Sándorról elnevezett Galériában. A megindult felújítási munkálatok 2021 nyarán fejeződnek be, és egy, a város számára is fontos modern kiállító tér válik belőle, elsősorban képzőművészeti állandó és időszakos kiállítások számára. A válogatás alapját adó 16–19-ik századi európai kollekciónak az új szerzeményekre építve olyan gyűjteményi darabokkal kívánjuk kiegészíteni, melyek a magyarországi művek tekintetében gazdagabbá teszik, illetve a századfordulóig kiszélesítik a koncepciót. Ennek egy kiemelkedő darabja lesz a legutóbb az NKA segítségével restaurált női portré: Kovács Mihály feleségének arcképe is és természetesen tervezzük a bemutatását Korény József Münchenben készített, most restaurált női portréjának is. A restaurált, viszonylag kisméretű festmény a 20. század elejét megidézve, kultúrtörténetileg is különös tartalma tovább gazdagítja majd a bemutatandó kollekciónak.

Támogatásukat megköszönve

Eger, 2021. február 19.

Üdvözlettel

Ringert Csaba
igazgató

Restaurálási dokumentáció

Szerző:	Korény József
Cím:	Kalapos nő
Leltári szám:	2000.15.1.
Technika:	olaj, vászon
Méret:	56 x 47 cm
Jelzet:	b. f.: Korény J. München 908.
Díszkeret:	korabeli
Tulajdonos:	Dobó István Vármúzeum

A restaurálás ideje: 2020. szeptember 1. – 2020. december 30.

Restaurátor: Dicső Ágnes festőrestaurátor, okl. sz.: 3212/1997., Rest. Névj. Sz.: F1-395.

A festmény restaurálása a Nemzeti Kulturális Alap Közgyűjtemények Kollégiumának 204111/04165 számú pályázati támogatásával valósult meg.

2020.

Restaurálási dokumentáció

Restaurálás előtti állapot:

Festmény

Az alapozás- illetve festékrétegek jó tapadásúak, a vászon rugalmas. Repedésháló nem jellemző, vékony és pasztózus festett részletek egyaránt vannak.

A vászon kissé meglazult az ékek nélküli kereten, gyűrődések, benyomódások látszódtak súrlófényben. Korábban a két hosszanti oldalán egy-egy ujjnyi szélességben behajtottak a festményből, a hajtás éle, a szögek nyomai látszódnak.

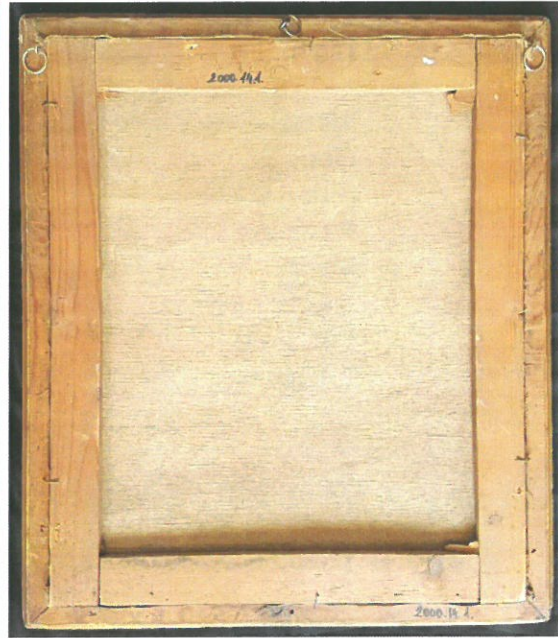
A festményt korábban már tisztították. Apró kipergések, középen egy hosszabb repedés a festékrétegben volt kissé zavaró.

Díszkeret

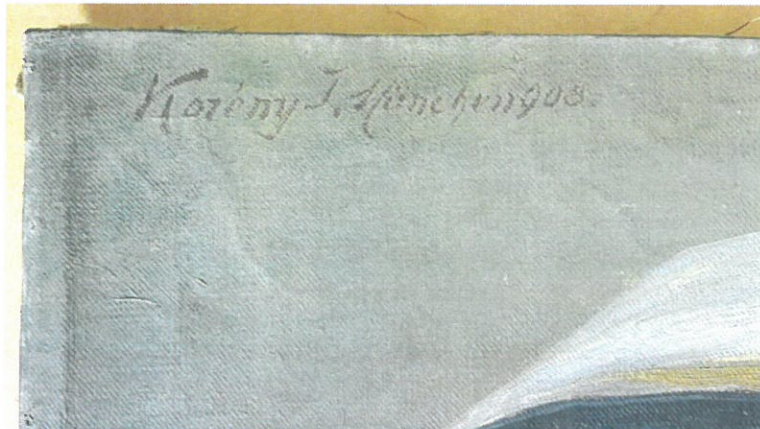
Korabeli, ízléses arany színű fémszínezett. A díszkeret vékony, szerkezetileg gyenge volt. Korabeli, de ízléses méterlécből készült. Felületéből, jellemzően mind a négy sarkánál sérült a blondellmotívum, kipergések voltak.

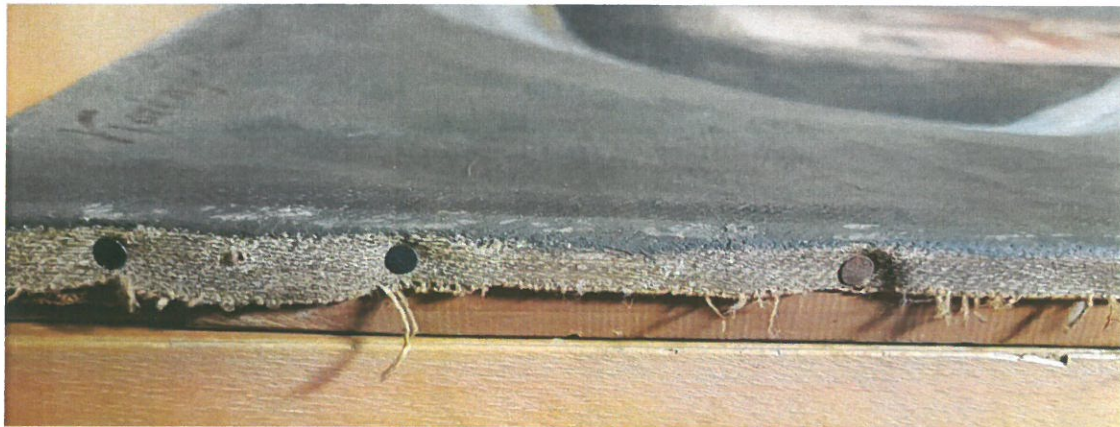
A festmény átvételkor

A kép hátoldala átvételkor

Részlet restaurálás előtt

A kép vékony húzószéle

Részlet bal oldalról, a többször hajtott húzószélről

A vakkeret háta mögötti lerakódás

Fototechnikai vizsgálatok

A festményt UV fényvel megvilágítva egyenetlen, vékony lakkréteg lumineszkálása figyelhető meg. A felvételeken látható elenyésző idegen anyag azt a feltételezést engedi, hogy talán soha nem volt szükség a kép restaurálására a felületi tisztításon túl.

Felvétel UV fényben a szignóról

A festmény ideiglenesen felfeszítve

Részlet súrlófényben

Konzerválás

A festmény általánosan jó állapotban volt. A régi, összeszáradt vakkerete azonban nem tartotta megfelelően, az ékek is töröttek voltak, vagy hiányoztak. A lebontást és a hátoldali tisztítást követően ideiglenesen felfeszítettem egy feszítőkeretre és nyújtottam a vásznat. Ahol ez nem volt elegendő, ott nedvesítettem is gyengén és így értem el száradást követően a simulást.

A húzószéleket megerősítettem lenvászon csíkokkal és így feszítettem fel az új, méretre készített vakkeretére.

Esztétikai helyreállítás és alkalmazott anyagok:

A régi szögnyomok területén szükséges volt tömíteni a festményt, minden más sérülése inkább apró kopásból eredt. Tömítéssel takartam el továbbá a középső repedés néhány pontját is.

A lakkozáshoz Lefranc & Bourgeois fényes lakkot használtam ecsetelve, két vékony rétegben. A kopásokat lazúrozva egészítettem ki.

Díszkeret

Sérülések a díszkeret sarkain

A sarkok újrarakasztása

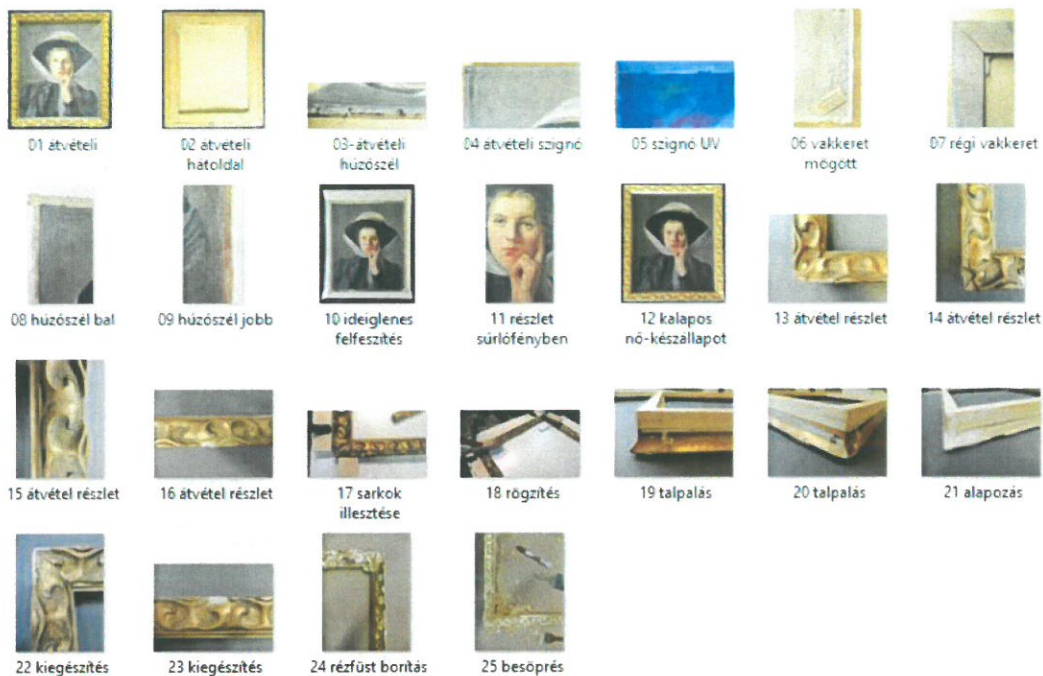
Talpalás

A vékony díszkeretet lécekre bontottuk. A sarkokat újrarakasztottuk, majd a hátoldalra megerősítésként egy talpaló lécet kapott. Ennek egyrészt statikai funkciója van, továbbá ízlésesen körbefogja a vakkeretet. Kréta alapozást kapott.

A motívumdíszek hiányainak pótlása után a teljes keretet rézfüsttel borítottuk, majd patináltuk.

A díszkeret helyreállítását Kováts Éva aranyozó kolleganőm végezte.

Mellékelt felvételek

A kezelések kiértékelése, bekövetkezett változások:

A festmény megtartása jó, felülete apróbb egyenetlenségektől eltekintve kiváló. A kép több, mint 100 éves életkora egyáltalán nem látszik.

Budapest, 2021. január 15.

Dicső Ágnes
restaurátorművész
kamara tagsági szám: F1-395.
műemléki restaurátor szakterület
szakértői szám: 21-0269